

Wystąpienie na międzynarodowym forum

PARADYGMAT KSZTAŁCENIA DOROSŁYCH W KONTEKŚCIE ZACHOWANIA TOŻSAMOŚCI NARODOWEJ UKRAIŃCZYKÓW



OLHA MATVIIENKO

Członek korespondent Narodowej Akademii Nauk Ukrainy,
doktor habilitowany nauk pedagogicznych, profesor;
profesor Katedry Pedagogiki i Metodyki Nauczania Języków
Obcych, Kijowski Narodowy Uniwersytet Lingwistyczny,
Kijów, Ukraina



OŁENA WOŁYARSKA

Doktor habilitowany nauk pedagogicznych, profesor; starszy
pracownik naukowy w Dziale Andragogiki, Instytut
Kształcenia Pedagogicznego i Edukacji Dorosłych im. Iwana
Ziazuna Narodowej Akademii Nauk Pedagogicznych Ukrainy,
Kijów, Ukraina

Aktualność problemu

Dlaczego zachowanie tożsamości narodowej jest dziś zadaniem kształcenia dorosłych



Wyzwania globalne

W warunkach globalizacji, cyfryzacji społeczeństwa i intensyfikacji procesów migracyjnych szczególnego znaczenia nabiera problem zachowania tożsamości narodowej jako ważnego składnika integralności kulturowej społeczeństwa.



Kontekst ukraiński

Dla Ukrainy problem ten staje się szczególnie palący w warunkach stanu wojennego, przymusowej migracji oraz adaptacji znacznej części dorosłej ludności do nowych środowisk społeczno-kulturowych.



Nowa rola kształcenia dorosłych

Kształcenie dorosłych należy traktować nie tylko jako środek rozwoju zawodowego i osobistego, lecz także jako mechanizm wspierania, odtwarzania i przekazywania języka, kultury, pamięci historycznej i wartości narodowych.

Czynniki aktualizujące problem



Globalizacja



Cyfryzacja społeczeństwa



Intensyfikacja migracji



Stan wojenny

Kształcenie dorosłych jako mechanizm przekazu:
język · kultura · pamięć historyczna · wartości
narodowe

Cel i zadania badania



CEL: teoretyczne uzasadnienie paradygmatu kształcenia dorosłych jako mechanizmu zachowania tożsamości narodowej Ukraińców w warunkach przemian globalizacyjnych, migracyjnych i cyfrowych.

Zadania badawcze



1

Przeanalizować istotę i strukturę tożsamości narodowej

jako dynamicznego, wielowymiarowego konstruktu społeczno-kulturowego oraz jej kluczowe składniki w kontekście ukraińskim.



2

Wyjaśnić potencjał kształcenia dorosłych

w zakresie wspierania ciągłości językowo-kulturowej i świadomości narodowej – w szczególności z wykorzystaniem technologii cyfrowych.



3

Określić główne bariery i zagrożenia

dla zachowania tożsamości narodowej: społeczno-kulturowe, cyfrowe, organizacyjne, etyczne i prawne.

Metody badawcze

Analiza

Synteza

Porównanie

Uogólnienie

Systematyzacja

Analiza, synteza, porównanie, uogólnienie i systematyzacja źródeł naukowych pozwoliły kompleksowo ująć badany problem – od istoty tożsamości narodowej po warunki jej wspierania w edukacji dorosłych.

Tożsamość narodowa: istota, struktura, przemiany



Istota pojęcia

Tożsamość narodowa to dynamiczny, wielowymiarowy konstrukt społeczno-kulturowy, kształtowany pod wpływem czynników:

historycznych

kulturowych

językowych

społecznych

politycznych

Struktura ukraińskiej tożsamości narodowej



Język



Pamięć historyczna



Tradycje kulturowe



Wartości



Symbole



Przynależność do wspólnoty



W warunkach wojny

Składniki tożsamości zyskują dodatkowe znaczenie: wzmacniają więź jednostki ze wspólnotą kulturową i wspierają spójność społeczną.



Migracja i tożsamości hybrydowe

Procesy migracyjne przekształcają tradycyjne formy tożsamości; ukraińskie doświadczenie kulturowe łączy się z doświadczeniem innych środowisk.



Wniosek: równowaga, nie izolacja

Zachowanie tożsamości nie oznacza izolacji od innych kultur, lecz równowagę między ciągłością kulturową, integracją i dialogiem międzykulturowym.

Kształcenie dorosłych i technologie cyfrowe (1)

Zachowanie tożsamości narodowej Ukraińców za pomocą technologii cyfrowych: możliwości



Jednym z najbardziej obiecujących zasobów równowagi między ciągłością kulturową a integracją jest połączenie kształcenia dorosłych z technologiami cyfrowymi.



Dostęp bez granic

Cyfrowe środowisko edukacyjne otwiera Ukraińcom w różnych krajach dostęp do:

- kursów językowych
- treści kulturowych
- materiałów historycznych
- społeczności internetowych
- programów edukacyjnych



Personalizacja ścieżek

Indywidualne ścieżki edukacyjne dostosowane do:

- wieku
- doświadczenia życiowego
- sytuacji migracyjnej
- potrzeb edukacyjnych
- poziomu kompetencji cyfrowych



Rozwój kompetencji

Technologie cyfrowe sprzyjają nie tylko zachowaniu pamięci kulturowej, lecz także rozwojowi:

- krytycznego myślenia
- umiejętności cyfrowych
- refleksyjności
- świadomego samookreślenia kulturowego



Wynik analizy teoretycznej: technologie cyfrowe czynią z kształcenia dorosłych przestrzeń łączącą zachowanie pamięci kulturowej z rozwojem kompetencji niezbędnych do życia w zglobalizowanym świecie.

Kształcenie dorosłych i technologie cyfrowe (2)

Zagrożenia, bariery i potencjał



Zagrożenia cyfryzacji

- przeciążenie informacyjne
- fragmentacja przestrzeni kulturowej
- erozja językowa
- rozpowszechnianie nierzetelnych informacji
- potencjalne wpływy asymilacyjne



Bariery praktyczne

- nierówny poziom umiejętności cyfrowych dorosłych
- niewystarczające przygotowanie andragogów
- nierówny dostęp do infrastruktury technicznej
- niedobór wysokiej jakości narodowo-kulturowych treści cyfrowych



Kwestie etyczne i prawne

- ochrona danych osobowych
- bezpieczeństwo informacyjne
- wiarygodność zasobów edukacyjnych
- wrażliwość kulturowa treści cyfrowych



Potencjał: kształcenie dorosłych to przestrzeń wspierania ciągłości językowo-kulturowej i świadomości narodowej Ukraińców – zarówno w Ukrainie, jak i za granicą. Szczególnie skuteczne formy:

programy kulturalno-edukacyjne

kursy językowe

edukacja medialna

platformy cyfrowe

społeczności internetowe

projekty tworzenia i upowszechniania ukraińskich treści kulturowych

Wnioski i perspektywy dalszych badań



Współczesny paradygmat: łączy kształcenie zawodowe, kompetencje cyfrowe, edukację obywatelską i rozwój kulturowo-tożsamościowy jednostki przez całe życie.



Przygotowanie andragogów: zdolnych do integrowania narzędzi cyfrowych z kulturowo zorientowanymi treściami kształcenia i zapewniania dialogu międzykulturowego.



Partnerstwo międzynarodowe: uniwersytetów, ośrodków edukacyjnych, organizacji pozarządowych i ukraińskich społeczności diasporalnych na rzecz dostępnego cyfrowego środowiska edukacyjnego.



Dalsze badania: opracowanie i eksperymentalna weryfikacja modeli kształcenia dorosłych łączących technologie cyfrowe, dziedzictwo kulturowe, edukację językową i wspieranie tożsamości narodowej w warunkach globalnej mobilności.

Konkluzja



Kształcenie dorosłych w epoce cyfrowej może stać się ważną przestrzenią zachowania ciągłości kulturowej, rozwoju osobowości i wspierania tożsamości narodowej Ukraińców – łącząc otwartość na świat ze świadomym zachowaniem własnych korzeni kulturowych.



Dziękuję za uwagę!

Paradygmat kształcenia dorosłych w kontekście zachowania tożsamości narodowej Ukraińców

Olha Matviienko · Ołena Wołyarska

Kijów, Ukraina